

Utkast: Yttrande över promemorian Ersättning vid rådighetsinskränkningar till följd av artskyddet. KN2026/00002

Svenska kyrkan förvaltar mer än 460 000 hektar skog i hela landet genom de så kallade prästlönetillgångarna.

Svenska kyrkans skogsbruk har höga ambitioner, inte minst när det gäller ekologisk hållbarhet och därmed artskydd. Prästlönetillgångarna ska förvaltas så att andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet balanseras. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar. Förvaltningen ska vara ändamålsenlig och resurseffektiv. Förvaltningen av prästlönefastigheter ska utifrån lokala förutsättningar bidra till att skapa ett varierande och multifunktionellt landskap med en mångfald av bruksmetoder. Förvaltningen ska värna och främja flera värden samtidigt, bland annat biologisk mångfald.

I Svenska kyrkans färdplan för klimatet finns mål som kopplar till såväl skogarnas och skogsbrukets klimatnytta som till att utveckla skogarnas biologiska mångfald, upprätta sociala och kulturella värden samt att säkerställa klimatanpassade skogsekosystemens.

Svenska kyrkans synpunkter

Svenska kyrkan tillstyrker promemorians förslag.

Svenska kyrkan delar regeringens åsikt och utgångspunkt för förslaget att skyddet av natur och biologisk mångfald behöver bli mer förutsägbart och tydligt för skogsägaren. Svenska kyrkan ser en del juridiska oklarheter med förslaget, men den sammantagna bedömningen är ändå att förslaget innebär ett steg i rätt riktning och att det bör innebära bättre förutsättningar för långsiktigt arbete med artskydd.

Svenska kyrkan är av uppfattningen att arbetet med skydd av skog i så hög utsträckning som möjligt bör ske på ett strategiskt och genomtänkt sätt med områdesskydd. Det är angeläget att komma ifrån nuvarande, mer händelsestyrda situationer där myndigheternas resurser till stor del läggs på artskyddsärenden som uppkommer i samband med avverkningsanmälningar.

Förslaget bör förbättra förutsättningarna för att samhällets begränsade resurser bättre kan prioriteras till skydd av de arter och områden som har störst skyddsbehov. Man bör kunna komma bort från dagens situation då ibland relativt triviala skogar avsätts till höga kostnader och därmed riskerar att konkurrera ut skydd av mer skyddsvärd natur. Svenska kyrkan välkomnar detta. I sammanhanget vill dock Svenska kyrkan understryka vikten av att de nya reglerna kombineras med att tillräckliga budgetmedel tillförs för ersättning för skydd av skogsmark, totalt sett.

Även om det för Svenska kyrkans del alldeles oavsett är prioriterat att arbeta med artskydd i det egna skogsbruket är det viktigt för ägare och förvaltare av skog att kunna förutse konsekvenserna av till exempel en åtgärd som gynnar den biologiska mångfalden; det ska inte kunna uppfattas som en risk att satsa på naturvård. Det är därför välkommet att promemorians förslag i stället kan förväntas stärka incitamenten för fastighetsägare att genomföra åtgärder som bidrar till att gynna fridlysta arter och att förbättra naturmiljön och den biologiska mångfalden.

Avslutningsvis hade emellertid Svenska kyrkan önskat ytterligare förtydliganden och mer uttömmande konsekvensbeskrivningar. Det gäller avseende var gränsen går för ersättningsrätten, ersättningarnas beskattning jämfört med områdesskydd samt följderna för Sveriges rapportering av skyddad natur internationellt.

Vidare konstaterar Svenska kyrkan att det fortfarande krävs tre beslutsprocesser för att få ersättning vid rådighetsinskränkningar på artskyddsförordningens fridlysningsbestämmelser. För att öka förutsättningarna för att komma överens med Skogsstyrelsen på frivillig väg, med bibehållande av ersättning, skulle en förlängning av tidsfristen för när talan ska väckas i domstol från ett till två år kunna vara en möjlighet.

Uppsala 2 februari 2026

På kyrkostyrelsens vägnar

Camilla Asp
Generalsekreterare

Gustaf af Ugglas
Ekonomi- och finanschef